

Катасва Є.Ю.

кандидат технічних наук, доцент;

Файдунець М.Д.

бакалавр,

Черкаський державний технологічний університет

РОЗРОБКА АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ АНАЛІЗУ НАУКОВОГО ТЕКСТУ

В даний час в лінгвістиці налічується більше трьохсот визначень тексту. Серед них є такі, які не показують істотної різниці між текстом і словом, між текстом і пропозицією, також є і такі визначення, які мають семантичні недоліки.

Існує модель виробництва тексту, як трифазна структура діяльності – орієнтування, виконання, контроль. Орієнтування є інтелектуально-розумова активність по осмисленню проблемної ситуації спілкування і предмета комунікації. Фаза реалізації тексту полягає в матеріалізації задуму спілкування з залученням мовних засобів. Фаза контролю при виробництві тексту передбачає як відпрацювання самого задуму тексту (на етапі планування), так і корекцію вербалізації задуму.

Кожен науковець повинен володіти навичками логічного викладу результатів своїх досліджень. Саме для цього використовують мовні засоби, які відображають послідовність міркувань, перехід до розгляду іншого твердження, причиново-наслідкові зв'язки, підсумовування і т. ін.

Науковий текст відрізняється від інших великим арсеналом знакових систем, слугуючи для передачі когнітивної інформації, адже основна функція наукового тексту – це передача наукового знання, наукового пізнання, що завжди орієнтоване на комунікацію і єдиною функцією наукового стилю є інтелектуально-комунікативна [1]. Численні мовні засоби забезпечують її оформлення у вигляді об'єктивного повідомлення.

Загальні ознаки наукового стилю прослідковуються на всіх рівнях мовної системи. У науковому тексті завжди присутні засоби, що підвищують рівень насиченості когнітивної інформації, для наукового тексту характерна відсутність емоційного забарвлення, широко розвинута синонімія, термінологічність, яка не залежить від контексту. Але мовні помилки, стилістичні вади знижують як інформаційну, так і естетичну цінність наукового твору. Такі поняття як: лексичні норми, семантична модифікація слів, плеоназм, тавтологія, пароніми, інтерферени та росіянізми відносяться до мовних помилок. Отже, створюючи науковий текст, потрібно ретельно перевіряти лексичні значення використовуваних

слів, щоб уникнути двозначності, викривлення інформації та досягти максимальної однозначності, лаконічності висловлення.

Виходячи з вищезазначеного, було поставлено завдання розробити автоматизовану систему, яка буде аналізувати текст на наявність слів, які створюють науковий стиль тексту і слів помилок. Система була розроблена на мові програмування Python і містить наступні функції:

1. В систему прив'язується текст статті або текст конференції.
2. В системі є можливість для додавання та видалення слів, обов'язкових для наукової статті, слів які формують науковий стиль, та слів помилок для тексту.
3. Система повинна знайти в тексті обов'язкові слова, та вивести повідомлення, яких слів не вистачає.

Search Engine

Введіть назву файлу:

статья

Введіть обов'язкові слова:

1. мета [Додати]

2. отже [Додати]

3. тези [Додати]

Співвідношення(відсоток):

10 [Знайти]

Ті, які формують науковий стил

[Показати]

Слова-помилки:

тезиси [Видалити]

Обов'язкових слів: 2   Формують науковий стиль: 1

Всього слів в тексті: 941   Відсоток: 0.11%

Текст не є науковим!

Обов'язкові слова, яких не було виявлено:
[мета, 'висновок', 'актуальність']
Неправильні слова:
[]
Всього неправильних слів: 0

Рис. 1. Результат роботи системи

4. Система повинна підрахувати загальну кількість слів, знайти в тексті слова, які визначають науковий стиль і теж їх підрахувати. Далі порахувати відсоткове співвідношення наукових слів до загальної кількості слів.

5. Величину співвідношення науковості тексту вносить користувач. Якщо розраховане системою співвідношення більше величини користувача, то вважається, що текст має науковий стиль, і навпаки.

6. Система шукає слова помилки в тексті і виводить їх у повідомленні.

Система має вигляд, представленою на рис. 1.

Розроблена система значно полегшить роботу науковців у написанні науково-дослідних робіт. Також, система може бути використана науковими керівниками для перевірки тексту наукових публікацій магістрантів, аспірантів та інших наукових працівників.

Список використаних джерел:

1. Науковий текст: мовні та позамовні фактори. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/7165/1/11kgvntm.pdf>

2. Митрофанова О.Д. Научный стиль речи: проблемы обучения. – 2-е изд., перераб. и доп. / О.Д. Митрофанова. – М.: Русский язык, 1985. – 128с.

3. Новиков А.И. Семантика текста и её формализация / А.И. Новиков. – М.: Наука, 1983. – 215 с.

4. Троянская Е.С. О природе лингвистических признаков текстов, характеризующих различные функциональные стили / Е.С. Троянская // Лингвостилистическое исследование научной речи / отв. ред М.Я. Цвиллинг. – М.: Наука, 1979. – С. 202-224.